

โรคทริคิโนซิส (Tricinosis)

โรคทริคิโนซิส เป็นโรคที่เกิดจากพยาธิตัวกลมขนาดเล็กที่สุดในสัตว์ที่ติดต่อถึงคน (Zoonosis) โดยการบริโภคเนื้อสัตว์ (ที่มีตัวอ่อนของพยาธิ)ดิบ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ ส่วนมากเกิดจากการบริโภคเนื้อหมูชาวเขา หมูป่า หมูบ้านที่เลี้ยงปล่อย และเคยพบผู้ป่วยจากการบริโภคเนื้อหมี หมาใน กระรอกป่า ตะกวด และเต่าบก อาการที่สำคัญในคน ได้แก่ ปวดกล้ามเนื้อ หนังตาบวม ตาแดง อักเสบ มีไข้ หนาวสั่น อ่อนเพลียมาก ผู้ป่วยมักมีอาการป่วยอยู่นานหลายเดือน หรืออาจรุนแรงจนเสียชีวิตได้

จากรายงานการเฝ้าระวังของสำนักโรคระบาดวิทยา พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 ไม่มีผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส ทั้งในระบบรายงานการเฝ้าระวัง 506 และระบบเฝ้าระวัง Event-based

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2557 พบผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส รวม 95 ราย เสียชีวิต 1 ราย แต่ปี พ.ศ. 2553 ที่รายงานว่ามีผู้ป่วยจากจังหวัดศรีสะเกษ 1 ราย และยโสธร 1 ราย ติดเชื้อจากการกินเนื้อหมูป่าสุก ๆ ดิบ ๆ ขณะที่ไปทำงานอยู่ในประเทศมาเลเซีย จึงไม่รายงานเป็นผู้ป่วยของประเทศไทย จากปี พ.ศ. 2554 - 2557 พบผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศ รวม 93 ราย เสียชีวิต 1 ราย ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน เชียงใหม่ และลำปาง ส่วนที่จังหวัดศรีสะเกษ และยโสธร เป็นการติดเชื้อจากที่อื่น (Imported case) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงการกระจายผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส จำแนกรายจังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2557

ปี พ.ศ.	จังหวัด	ป่วย (คน)	เสียชีวิต (คน)
2553	ศรีสะเกษ	1	0
(Imported case)	ยโสธร	1	0
2554	เชียงใหม่	26	0
2555	น่าน	18	1
2556	เชียงใหม่	13	0
2557	น่าน	6	0
2557	ลำปาง	30	0
รวม		95	1

สถานการณ์การเกิดโรคทริคิโนซิส 5 ปี ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เกิดในภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดการระบาดเป็นประจำ ข้อมูลจากสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ พบว่า ในประเทศไทย มีรายงานการระบาดของโรคทริคิโนซิสในคนเป็นครั้งแรกที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี พ.ศ. 2505 จากนั้น มีรายงานการเกิดโรคเป็นครั้งคราวแทบทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2524 รวมเกิดโรค 44 ครั้ง มีจำนวนผู้ป่วย 2,046 ราย เสียชีวิต 70 ราย และจากปี พ.ศ. 2525 ถึง ปี พ.ศ. 2545 มีการเกิดโรค 88 ครั้ง มีจำนวนผู้ป่วย 3,623 ราย เสียชีวิต 17 ราย อัตราการป่วยตายในช่วง 20 ปีแรก พบว่า สูงกว่าช่วง 20 ปีหลัง อย่างเด่นชัด พบการระบาดทุกภาคของประเทศไทยโดยเฉพาะทางภาคเหนือ มักพบในคนพื้นเมืองทางภาคเหนือ ชื้อหมูชาวเขาที่เลี้ยงแบบปล่อยนำมาฆ่า แล้วขายหรือแจกจ่ายกันทำอาหาร ทำให้พบผู้ป่วยครั้งละมาก ๆ สาเหตุการเกิดโรคเนื่องจาก การรับประทานเนื้อสัตว์ที่มีตัวอ่อนของพยาธิในถุงหุ้มที่ฝังอยู่ในกล้ามเนื้อดิบ ๆ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ

เช่น ลาบ แหนม หลู้ ก้อย น้ำตก จากนั้นพยาธิจะเข้าไปในระบบทางเดินอาหาร ถูกย่อยในกระเพาะ ถุงหุ้มตัวพยาธิจะถูกย่อยออก ทำให้พยาธิออกมาเจริญเติบโต เป็นตัวเต็มวัยภายใน 2 - 3 วัน⁽¹⁾ แล้วไชเข้าสู่ผนังลำไส้ จากนั้นกระจายไปอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อ

เอกสารอ้างอิง

1. มณฑาทันตี วงศ์ภากรม. โรคทริคิโนซิส (Trichinosis). [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้น วันที่ 23 พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก: http://niah.dld.go.th/th/AnimalDisease/pig_trichi.htm

ผู้เรียบเรียง

พัชรีดา หงษ์จันทร์

บรรณาธิการวิชาการ

น.สพ.ประวิทย์ ชุมเกษียร

ดร.สพ.ญ. เสาวพัตร อ้นจ้อย